

UKÁZKOVÁ TAKTICKÁ CVIČENÍ

Závažnou povinností velitelů všech stupňů a jejich štábů jsou ukázková taktická cvičení.

Podle cílů můžeme ukázková taktická cvičení rozdělit:

- k sjednocení názorů na organizaci a metodiku taktických cvičení a zaměstnání;

- k předvedení nejúčelnějších způsobů organizace a vedení bojové činnosti vojsk;
- pro vojenské školy, zvláště vysoké;
- pro představitele strany a státu, představitele spojeneckých armád a jiné společenské organizace.

V současné době vzrůstá význam ukázkových cvičení před taktickým cvičením a zaměstnáním, protože na funkcích jsou mladí velitelé, kteří potřebují pomoc při přípravě a vedení těchto cvičení.

Proto také předpis Všeob-P-31 stanovil, že ukázková cvičení řídí velitelé o dva stupně vyšší.

Cíle ukázkových taktických cvičení ovlivňují metody jejich přípravy a vedení.

Pro všechna ukázková taktická cvičení platí obecné zásady, které vyplývají z programů bojové přípravy, předpisů a ze získaných zkušeností u vojsk. Jde hlavně o tyto zásady:

- vyhraněný cíl, odpovídající politické a odborné úrovni účastníků;
- zvýšení znalostí účastníků z dané problematiky;
- vysoká organizovanost a kvalita cvičení;
- posloupnost jednotlivých učebních úkolů k závěrečnému vyvrcholení;
- udržení stále pozornosti účastníků a jejich zaměření na nejdůležitější učební úkol;
- efektivní využití času určeného pro ukázkové cvičení;

- volba vhodného místa pro sledování ukázek a zabezpečení přiměřeného prostředí;

- kvalifikovaný výklad (komentář).

Při stanovení cíle každého ukázkového cvičení vycházíme z RMNO, programů bojové přípravy a ustanovení polního a bojového řádu.

Při cvičeních k ujednacení názorů na metodiku taktických cvičení, která se mají probírat před každým novým tématem taktické přípravy, bude hlavním cílem ukázat:

- jak cvičení připravovat a podíl funkcionářů na této přípravě;

- jak cvičení řídit, aby bylo poučné a co nejvíce se přibližovalo podmínkám soudobého boje;

- přípravu prostoru cvičení;

- jak využívat při cvičení imitačních prostředků a simulátorů;

- dodržování bezpečnostních opatření.

Řídící ukázkového cvičení si ujasní, pro jaký velitelský stupeň je určeno, aby stanovil odpovídající cíle vzhledem k účastníkům.

Při cvičeních k předvedení nejdůležitějších forem organizace a vedení bojové činnosti vojsk, která organizujeme zpravidla při zavedení nové techniky, nových bojových řádů nebo nových taktických poznatků, budou cíle zaměřeny k ukázce bojové činnosti, formám a metodám, jak dosáhnout požadované návyky ve výcviku vojsk.

Pro ukázková cvičení pro představitele strany, státu, spojeneckých armád a společenské organizace bude postaven jako hlavní cíl ukázat bojovou připravenost jednotek, útvarů a svazků naší armády a organizační schopnosti velitelského sboru.

Zvláštní pozornost při stanovení cílů si vyžadují ukázková cvičení pro vojenské

školy (VAAZ, VPAKG, VVŠ PVLS, apod.). Tato cvičení jsou součástí výchovně vzdělávacího procesu posluchačů a proto na konkretizaci cílů se musí podílet představitel školy.

Účinnost každého ukázkového cvičení je dána tím, jaké nové poznatky přineslo. Zásadní chybou je, když účastníci odchází s pocitem, že zaměstnání jim nic nedalo. Proto budeme téma a cíle zvažovat podle konkrétních podmínek. Můžeme-li tematiku pokaždé změnit, je to snadnější. Bude-li třeba se k některé tematice vrátit, pak je nutné se zaměřit na učební úkoly, které nebyly dostatečně zvládnuty. Ukázat metodu jak nedostatky odstranit, tematiku obohatit o nové učební úkoly (např. z bojové činnosti za zvláštních podmínek) nebo doplnit učební úkoly ze získaných dobrých zkušeností z výcviku vojsk a rozvoje iniciativy velitelů a vojáků. Organizovat ukázkové cvičení jen proto, že je nařízeno (bez jakéhokoli přínosu pro účastníky), je plýtvání časem a vynaloženými prostředky.

Protože ukázková cvičení organizují nadřízení velitelé, účastníci očekávají vždy, že proběhnou na vysoké úrovni. **Vysoká organizovanost a kvalita** cvičení má odraz v kvalitě přípravy jednotek. I když ukázkové cvičení je připraveno, musí se stát cílovým ukazatelem pro podřízené. Někdy se nedostatky při ukázkových cvičeních ospravedlňují možností učit se i na chybách. Tuto možnost je třeba zavrhnout a držet se platné pedagogické praxe — učit na kladných příkladech.

Náročná je příprava ukázkových cvičení, kde nejsou předpisem Všeob-P-33 povoleny nácviky. Zde jde hlavně o to, aby byly vytvořeny podmínky jak cvičení řídit. Proto řízení musí být časově i prostorově promyšleno tak, aby počítalo s určitými možnými změnami, které mohou vzniknout nepřipraveností vojsk. To vyžaduje dokonalou teoretickou i praktickou přípravu celého řídicího aparátu, přípravu prostoru cvičení, spolehlivé spojení a přípravu vojsk na určenou tematiku v jiném prostoru, než ve kterém bude vlastní ukázkové cvičení probíhat. Zpravidla nebudeme ukazovat celý průběh, ale jen určité učební úkoly a na ty soustředíme pozornost. Měly by to být nejsložitější učební úkoly nebo ty, ve kterých se v průběhu výcvikového roku vyskytovaly největší nedostatky. I takto vedené ukázkové cvičení musí dát účastníkům obraz o celém cvičení vhodnou vazbou jednotlivých učebních úkolů, aby nedošlo ke zkreslení názoru na dynamiku cvičení. Hlavní důraz musíme však položit na metodu řízení cvičení a jeho zabezpečení.

Zvláštní pozornost věnujeme přípravě a vedení ukázkových cvičení pro státní a stranické představitele. Při těchto cvičeních musí být dodržen přesně časový plán bez prostojů, vysoká úroveň jednotlivých učebních úkolů, zdůraznění zvlášť působivých učebních úkolů a rychlý spád celé ukázky.

Cvičení pro vojenské školy je třeba zvlášť pečlivě připravit a nepřipustit při nich improvizaci a suponování. Snažit se, aby nebyl rozpor mezi výukou a praktickým průběhem, protože to záporně ovlivňuje myšlení posluchačů a snižuje autoritu školy.

Posloupnost jednotlivých učebních úkolů musí odpovídat dvěma zásadám:

- seřazení učebních úkolů v souladu s vývojem bojové činnosti;
- postupem od jednoduchých učebních úkolů k složitějším a k vyvrcholení závěru.

Dodržením těchto zásad dosáhneme u účastníků toho, že budou s napětím očekávat další učební úkol a tím se zvýší i jejich pozornost. Závěr ukázky má být nejmohutnější, protože poslední dojem zůstává v paměti účastníků nejdéle a je nejtrvanlivější. Ukázka by neměla být „pomalým umíráním“.

Jednotlivé učební úkoly musí na sebe navazovat bez dlouhých přestávek. Nutné organizační přestávky můžeme překlenout komentářem nebo doplňkovou ukázkou spojenou s učebním úkolem. Zde máme dosti možností, jak např. ukázkou nových bojových prostředků, nových imitačních prostředků, literaturu k dané tematice, zpracované dokumenty apod. Snažíme se, aby účastníci nevypadli tzv. „ze hry“.

Udržet stálou pozornost účastníků je prakticky organizačním uměním. Toho dosahujeme i tím, že účastníkům vydáváme předem jen rámcový program. Cíle jednotlivých učebních úkolů předem nevyhlásíme, ale účastníci jsou k nim vedeni vlastní činností vojsk. Cíle vyhodnotíme až na závěr. Pozornost účastníků usměrňujeme řídící vždy k jednomu učebnímu úkolu a to k hlavnímu. Není správné, aby současně běželo několik činností a účastník nevěděl co sledovat dříve. Tím klesá zájem účastníků o otázku i o zamětnání vůbec. Je-li nutné upoutat pozornost diváků do určitého prostoru, je třeba tam demonstrovat takovou činnost, která je výrazná. Není dobré navádět účastníky do prostoru „nášlíně“ komentářem. Někdy je třeba z organizačních nebo technických důvodů vykonat činnost, kterou není vhodné účastníkům předvádět (úpravy cvičiště, pohyb pomocných jednotek apod.). Proto je nutné jejich pozornost upoutat ne-

násilně jiným směrem a to samou činností vojsk (činností letectva odpoutat pozornost od země apod.) nebo zařazením režijní přestávky (prohlídky exponátu, občerstvení apod.). V některém učebním úkolu se současně plní dílčí otázky, které jsou důležité. Např. vedení palebné přípravy, jejíž součástí je i přímá střelba a současně ražení průchodů v minových zátrasech. Proto je výhodné, aby přímá střelba byla naplánována tak, že její začátek je při palbě dělostřelectva na vzdálenější cíle a postupně ji zahajují jednotlivé zbraně, aby se dalo sledovat jejich účinky. Ražení průchodů se vloží do vzniklé mezery. Někdy z metodického hlediska můžeme tyto průchody odpalovat po jednotlivých typech odtařovacích prostředků, ale bezprostředně za sebou, aby ražení budilo dojem součinnosti, ale účastníci viděli účinky jednotlivých typů. Při režijním uspořádání je třeba využít možností, které umožňují bojové řady a bezpečnostní opatření.

Čas veškeré činnosti je drahocenný faktor a proto jeho **efektivní využití** i při organizaci ukázkových cvičení je velmi nutné. Vycházíme z toho, že účastníci jsou ve většině případů řídicí pracovníci, kteří s časem musí racionálně hospodařit, a proto jsou-li oddáleni od své práce, je nutné co nejefektivněji určený čas využít, aby získané poznatky nahradili ztracený čas. Řídicí musí sám být příkladem v hospodaření s časem a nemůže si dovolit dávat špatný příklad.

Struktura jednotlivých učebních úkolů musí zabezpečovat co nejméně neproduktivních pohybů a přesunů. Není dobré, když přesuny v celku přesahují čas vlastní ukázky. Někdy snaha co „nejefektivněji“ využít času vede k tomu, že se prodlužuje doba pobytu na ukázkách. Neúměrným prodlužováním zaměstnanosti rychle upadá pozornost účastníků a tím se snižuje efektivnost zaměstnání. Doba pro ukázky by neměla denně přesáhnout 8 až 10 pracovních hodin. Po této době bývá pozornost již minimální. Proto v programu počítáme po 1–2 hodinách s přestávkou na oddech a uvolnění, v polovině programu s občerstvením a je-li program vícedenní se spánkem 7–8 hodin. Zbytek času plánujeme na přesuny a odreagování. V době odreagování můžeme promítat výcvikové filmy, organizovat výstavy související se zaměstnáním nebo kulturní program. Někdy můžeme tento čas využít i k neformální výměně zkušeností nebo besedě řídicího cvičení s účastníky. I při ukázkovém zaměstnání platí Leninovo: „Někdy méně znamená více“.

Při stanovení délky ukázkového cviče-

ní bereme v úvahu odkud účastníci do prostoru cvičení přijedou a jakými prostředky. Neoptimálnější je, aby byly vždy využity celé dny. Není vhodné začínat tak, aby účastníci museli jet celou noc do prostoru ukázky nebo den předem. Nejlepší variantou je organizovat sraz po určitých celcích tak, aby byl zahájen po nezbytném nočním odpočinku a podle toho určit začátek zaměstnání. Rovněž není správné volit začátek tak, aby účastníci měli rozbitý celý pracovní den.

Při stanovení programu musí řídicí ukázkového cvičení velmi pozorně a z hlediska časové efektivnosti vážit své možnosti, možnosti účastníků i cvičičů a zpravidla půjde o kompromisní řešení, které je neoptimálnější pro všechny.

Důležitou roli hraje **volba prostoru ukázkového taktického cvičení**. Tento prostor musí zabezpečit jak splnění stanovených učebních cílů a úkolů, tak možnost sledování jejich průběhu. Rovněž vzdálenost od prostoru, z kterého přijdou účastníci není zanedbatelná. Místo, odkud budou účastníci sledovat průběh zaměstnání, musí zabezpečit pozorování celé činnosti. Nejvýhodnější se zdá uprostřed činnosti, aby účastníci „žili“ předváděný učební úkol. Zde musíme bezpodmínečně dodržet bezpečnostní opatření. Rovněž cvičiči musí dodržovat opatření, která zabezpečují bezpečnost účastníků na pozorovatelně (zákaz přestřelování, zákaz otáčení zbraní ve směru pozorovatelně, palebná čára až před pozorovatelnou, vymezení prostoru, kde je zákaz průjezdu technikou apod.).

Pozorovatelná má umožnit pozorování ve směru činnosti vojsk. Nedoporučuje se boční pozorování nebo pozorování proti směru činnosti. Pozorování nemá být proti slunci a převládajícímu větru. Proto je třeba přizpůsobit dobu cvičení uvedeným faktorům.

Příprava prostoru pro účastníky (pozorovatelně) musí odpovídat zásadě, že i prostředí má vliv na pohodu účastníků a tím na jejich pozornost. V každém případě stanoviště musí být suché, chráněné před nepohodou, prostorově vymezené a opatřené nezbytným sociálním zařízením. Je-li pobyt delší a zvlášť při nepříznivých povětrnostních podmínkách, je nutné zabezpečit prostor pro ohřátí a podání občerstvení. Nemusíme vždy budovat nákladná zařízení, můžeme využít již dřívějších tribun nebo stanů. Přístupy k pozorovatelnám je třeba vytyčit i upravit. Nejde o nákladné cesty, ale úpravu dosavadních nebo úpravu chodníků s využitím chvojí a ostatního materiálu z místních zdrojů. Tím se také zamezí rozptylování účastníků a

eventuálně jejich zranění. Součástí pozorovatelnosti musí být i parkoviště aut. Toto nesmí bránit v pozorování ani omezovat činnost vojsk. Není-li takový prostor, musí dopravní prostředky odejet na určené místo mimo prostor cvičení. Po skončení činnosti je povoláme. Proto je nezbytné zabezpečit s parkovištěm spojení. V současné době je třeba určit místo pro přistání vrtulníků, které musíme vyznačit. Je nutné zabezpečit odvoz z místa přistání na pozorovatelnost. Při cvičení s bojovou střelbou je důležité určit čas pro přistání a směr letu, aby byla zabezpečena bezpečnost letu a nebyla narušena činnost cvičících.

Vybavení pozorovatelů závisí na délce pobytu na nich a na úrovni účastníků. Vždy však musí umožnit pozorování probíhajícího učebního úkolu do celé šířky a hloubky. Výhodné je zřízení stupňů. Vybavení sedadly je možné tehdy, je-li pozorování jedním směrem a nevyžaduje pohyb účastníků. Orientační schémata umístíme tak, aby nebránila výhledu a zbytečně nerozptylovala pozornost (mohou být sklápěcí za využití zařízení VVP, vytahovací, umístěná na předprsní apod.). Pro lepší pozorování můžeme v organizačním nařízení uložit účastníkům, aby si vzali dalekohledy nebo řídící zabezpečí jejich vydání na pozorovatelnost. Při nepříznivém počasí je vhodné zabezpečit oteplení. Při používání cvičného nebo ostrého střeliva je nutné zabezpečit chrániče do uší.

Při nočních zaměstnáních je nezbytné osvětlení přístupů i vlastní pozorovatelnosti v době, kdy to dovolují bezpečnostní opatření. Jinak je třeba označit pozorovatelnost obdobně jako úkryt, tj. červeným světlem.

Žádné taktické ukázkové cvičení se neobejde **bez výkladu — komentáře**, kterým uvedeme účastníky do situace a vhodně doplňujeme průběh cvičení. Komentář může úroveň zaměstnání zvýšit a učinit je zajímavější. Toto závisí na přípravě komentáře i osobě komentátora. Komentář je doplněk probíhajícího zaměstnání a proto nesmí násilně do cvičení vstupovat, ale vhodně doplňovat činnost, aniž by předeem upozorňoval, co bude následovat nebo konstatoval skutečnost. V komentáři mů-

žeme zdůrazňovat, jak je v činnosti vojsk aplikován RMNO a články jednotlivých řádů, uvést údaje o technice a její možnosti, zdůvodnit proč právě taková činnost vojsk je nutná a jak se dosahuje činnosti, která je předvídána. Dále můžeme upozornit na zvlášť důležitou činnost vojsk, materiální zabezpečení nebo bezpečnostní opatření. V závěru můžeme vytyčit cesty, jak dosáhnout plnění ukazovaných učebních úkolů.

Komentář může mít osobně řídící nebo jím pověřený důstojník, který má k tomu odpovídající kvalifikaci, dostatečnou zásobu slov, netrpí trémou a je pohotový reagovat na vzniklou situaci. Ať komentář má kdokoli, musí si je dokonale připravit a vyzkoušet. Komentář je výhodné psát na listech tvrdšího papíru, volně spojených. Po zpracování komentáře je nutné jeho obsah sladit časově s činností vojsk a spolu s nácviky vojsk si jej nacvičit.

Možná forma — viz tabulku 1.

Aby komentátor mohl bezprostředně reagovat na činnost vojsk, musí mít spojení buď s řídícím cvičení, nebo s cvičícím velitelem. Osvědčilo se, když komentátor měl trvalý odposlech a řídící ho upozorňoval, jaká činnost bude následovat, eventuálně v kterém prostoru. Mimo to měl by mít komentátor pro nepředvídané okolnosti a pro vyplnění hluchých míst připraveny údaje o cvičících jednotkách a velitelích, takticko-technická data zbraní apod. Povinností komentátora je udržet účastníky ve stále pozornosti. Jeho umístění je třeba volit tak, aby měl přehled nejen o prostoru cvičení, ale i o účastnících a byl s nimi v kontaktu. Neosvědčilo se „nepřímé“ komentování nebo využití magnetofonu. K zabezpečení dostatečné slyšitelnosti komentáře a vydávaných rozkazů můžeme využít technických prostředků, které vhodně rozmístíme a před zahájením vyzkoušíme.

Využíváme-li současně i schémata (mapy), umístíme je tak, aby odpovídaly prostorově směru činnosti vojsk a nápisy byly čitelné z celého prostoru stanoviště. V souladu s komentářem určený důstojník ukazuje údaje na schématu (mapě).

Pro ukázkové taktické cvičení zpracu-

Tabulka 1

Čas	Obsah komentáře podle učebních úkolů	Signály	Metodická poznámka
Podle průběhu	Podle jednotlivých učebních úkolů	Význam použitých signálů	– použití schémat – přesun apod.

Tabulka 2

Poř. čís.	Opatření	Doba činnosti												Vykoná	Zod-povídá	Poznámka
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12			
1.	Seznámení velitelů s cíli a učebními úkoly													ŘC	—	Podle jednotlivých stupňů
2.	Nácvik s veliteli v terénu													ŘC	—	
3.	Zahajovací mítink s vojsky			1h										ŘC	—	
4.	Taktickopořadové zaměstnání bez materiálu po učebních úkolech													Velitel cvičící jednotky	PŘC	
5.	Taktickopořadové zaměstnání s materiálem po učebních úkolech													Velitel cvičících jednotek	PŘC	
6.	Taktickopořadové zaměstnání s materiálem po učebních úkolech													Velitelé cvičících jednotek	PŘC	Upřesnění komentáře
7.	PŠM, ošetření techniky, odpočinek															
8.	Taktickopořadové zaměstnání s materiálem podle časového harmonogramu s komentářem												jen dopoledne	ŘC		
9.	Příprava na generální nácvik												odpoledne	Velitelé cvičících jednotek	PŘC	
10.	Generální nácvik podle harmonogramu s 20% zabezpečením imitace													ŘC		
11.	Záloha času na odstranění nedostatků, závěrečný mítink, kontrola													Velitel cvičící jednotky, PŘC	ŘC	
12.	Průběh ukázkového taktického cvičení													ŘC		Podle délky cvičení a programu
13.	Vyhodnocení ukázkového cvičení s veliteli a vojsky													ŘC		

Tabulka 3

Poř. čís.	Doba	Obsah činnosti	Místo	Řídí	Poznámka
1.	08.30–08.50	Prezentace a organizační pokyny	Připravený stan	PŘC	Odevzdat cestovní příkazy
2.	08.50–09.00	Přesun na stanoviště 1 – pěšky		PŘC	
3.	09.00–09.50	Zahájení, uvedení do situace a sledování prvního učebního úkolu (jeho obsah)	Stanoviště 1	ŘC	
4.	09.50–10.10	Přesun na stanoviště 2 Osa: Prostředek		PŘC	
		atd.			

jeme dokumentaci podle Všeob-P-33 a Vše-vojsk-51-12. Mimo dokumentů uvedených v předpisech je výhodné zpracovávat:

— organizační nařízení pro účastníky taktického ukázkového cvičení s programem;

— harmonogram jednotlivých učebních úkolů;

— výklad (komentář).

K organizačnímu nařízení (pokynům) k přípravě vojsk podle čl. 20 Všeob-P-33 můžeme jako přílohu vydat „Plán nácviku taktického ukázkového cvičení“ — viz **tabulku 2**.

Organizační nařízení pro účastníky taktického ukázkového cvičení může obsahovat:

— téma a cíle taktického ukázkového cvičení,

— učební úkoly,

— dobu cvičení,

— účastníci (podle funkcí),

— místo a dobu srazu účastníků,

— způsob přepravy,

— ústrojí a vybavení účastníků (buzony, dalekohledy),

— způsob zabezpečení stravou (eventuálně ubytování),

— uložení a přepravy utajovaných pomůcek,

— jaké řády zvládnout do doby zahájení zaměstnání a problémy do besedy (je-li v programu).

Někdy je výhodné přiložit schéma osy přesunu do prostoru cvičení, zvláště probíhá-li cvičení v prostoru, který účastníci neznají.

V příloze můžeme zaslat též „program ukázkového taktického cvičení“.

Možný příklad — viz **tabulku 3**.

K řízení jednotlivých učebních úkolů se osvědčilo zpracování časového harmonogramu, který zajišťuje sladění činnosti vojsk s učebními úkoly na jednotlivých stanovištích. Možný „Harmonogram činnosti na stanovištích“ — viz **tabulku 4**.

V harmonogramu je třeba uvést start letectva, natočení motorů, zahájení vyvádění jednotek apod. K času, kdy se předpokládá činnost v prostoru sledování učebního úkolu. Na závěr uvedeme opatření k dodržení bezpečnostních opatření.

Harmonogram se zpracovává pro řídícího cvičení, jeho pomocníka a komentátora. Výpis obdrží velitel cvičící jednotky, velitel imitační skupiny a velitel střelnice (je-li cvičení s ostrou střelbou). V harmonogramu si můžeme barevně označit činnost „vlastních vojsk“, nepřítelů a imitační skupiny. Někdy můžeme k harmonogramu přiložit ještě schéma činnosti na mapě velkého měřítko a tak můžeme sledovat časový a prostorový průběh učebního úkolu.

Významným dokumentem je komentář. Jeho obsah jsem již uvedl. Nemá-li komentář přímo řídící cvičení, pak komentátor každý učební úkol zahájí a nakonec učiní závěr. Při zahájení vyhlásí učební úkol a upozorní účastníky, čemu věnovat zvláštní pozornost. V závěru musí zdůraznit ty otázky, které jsou rozhodující při výcviku, a eventuálně odpovědět na možné dotazy.

Tabulka 4

Poř. čís.	Obsah činnosti	08,50 1 2 3 4 5 6 7 8 9,00 1 2	Vykoná	Signál	Poznámka
1.	Hlášení pohotovosti cvičících jednotek		Velitelé cvičících jednotek, imitační skupiny	Pohotovost	Pořadí:
2.	Hlášení pohotovosti PŘC řídícímu cvičení nebo jeho nadřízenému	atd.	PŘC	Ústně	
3.	Zahájení ukázky a uvedení do situace		ŘC	Schéma	Pořadí zvedání schémat

Na tuto činnost vymezíme čas v harmogramech jednotlivých učebních úkolů.

Pro komentář je pak výhodné připravit úvodní a závěrečné slovo ke každému učebnímu úkolu, ve kterém vyhlásí učební cíl a upozorní účastníky, čemu věnovat zvláštní pozornost a v závěru zdůrazní otázky a metody, které je třeba zavést při výcviku.

Důležitým momentem je ukončení taktického ukázkového cvičení. Na závěr je třeba, aby řídící cvičení vyhodnotil cvičení, vydal pokyny pro realizaci závěrů

při dalším výcviku vojsk a ocenil práci organizátorů, účastníků i cvičících vojsk. Odchod ze cvičení musíme organizovat stejně pozorně jako příchod na cvičení.

Na závěr chci uvést, že ukázková taktická cvičení jsou velmi důležitým prvkem k zvyšování metodické úrovně velitelů a ukázkou vycvičenosti jednotek a útvarů. Proto přípravě věnujeme maximální pozornost, abychom kvalitně splnili všechny cíle ukázkového taktického cvičení. I zde platí stará pravda, že dokonalá příprava je poloviční úspěch.